

Критерії оцінювання навчальних досягнень з вступу до історії України та громадянської освіти учнів 5 класів, на 2022/2023 навчальний рік

Наскрізнi лiнii та предметнi компетентностi

Пiд час реалiзацiї програми здобувачi освіти мають формувати на вiдповiдному вiковому рiвнi такi **ключовi компетентностi**:

- вiльне володiння державною мовою;
- здатнiсть спiлкуватися рiдною (у разi вiдмiнностi вiд державної) та iноземними мовами;
- математична компетентнiсть;
- компетентностi в галузi природничих наук, технiки i технологiй;
- iнновацiйнiсть;
- екологiчна компетентнiсть;
- iнформацiйно-комунiкацiйна компетентнiсть;
- навчатися впродовж життя;
- громадянськi та соцiальнi компетентностi;
- культурна компетентнiсть;
- пiдприємливiсть i фiнансова грамотнiсть.

Предметнi компетентностi:

— **хронологiчна компетентнiсть** — умiння орієнтуватися в iсторичному часi, встановлювати близькi та далекi причинно-наслiдковi зв'язки, розглядати суспiльнi явища в конкретно-iсторичних умовах, виявляти змiни i тягльiсть життя суспiльства;

— **просторова компетентнiсть** — умiння орієнтуватися в iсторичному просторi та знаходити взаємозалежностi в розвитку суспiльства, господарства, культури i природного довкiлля;

— **iнформацiйна компетентнiсть** — умiння працювати з джерелами iсторичної iнформацiї, iнтерпретувати змiст джерел, визначати їх надiйнiсть, виявляти i критично аналізувати розбiжностi в позицiях авторiв джерел;

— **логiчна компетентнiсть** — умiння визначати та застосовувати теоретичнi поняття для аналізу й пояснення iсторичних подiй i явищ, ставити запитання та шукати вiдповiдi, розумiти множиннiсть трактувань минулого та зiставляти рiзнi його iнтерпретацiї;

— **аксiологiчна компетентнiсть** — умiння формулювати оцiнку iсторичних подiй та iсторичних постатей, суголосну до цiнностей та уявлень вiдповiдного часу або вiдповiдної групи людей, осмислювати зв'язки мiж iсторiєю i сучасним життям.

В основу формування компетентностей учнiв та учениць покладено:

- досвід учнів та учениць як здобувачів освіти;
- потреби учнів та учениць, що мотивують до навчання;
- знання та вміння учнів та учениць, набуті в освітньому середовищі (у школі, родині) та соціальних ситуаціях.

Уміння, **наскрізні** для всіх ключових і предметних компетентностей:

- читати з розумінням;
- висловлювати власну думку усно й письмово;
- критично та системно мислити;
- творити;
- проявляти ініціативу;
- логічно обґрунтовувати позицію;
- конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики;
- приймати рішення;
- розв'язувати проблеми;
- співпрацювати з іншими.

Оцінювання

Оцінювання навчально-пізнавальної діяльності учнів на початковому адаптаційному етапі (перші 1-2 місяці чи перший семестр (за рішенням педагогічної ради), за рекомендацією МОН здійснюється на підставі формувального (або рівневого) оцінювання.

Характеристика навчальної діяльності (за результатами спостереження за навчальною діяльністю)	Стан сформованості (сформовано/формується, за шкалою від 1 до 100 %)
виявляє інтерес до навчання	
здійснює навчальний пошук (самостійно або за допомогою вчителя)	
виявляє розуміння прочитаного	
висловлює власну думку, створює усні й письмові повідомлення	
критично та системно мислить, використовує інформацію з кількох джерел	
презентує результати діяльності	
логічно обґрунтовує власну позицію	
діє творчо	
виявляє ініціативу в процесі навчання, ставить уточнюючі запитання	
конструктивно керує емоціями, позитивно ставиться до себе	
оцінює ризики	
самостійно приймає рішення	
розв'язує проблеми	
співпрацює з іншими, поводить безпечно у спілкуванні в колективі	

поводиться етично

У подальшому здійснюється перехід від формувального (рівневого) до бального оцінювання.

Переведення формувальної оцінки у бальну

Формувальна (рівнева) оцінка	Критерії оцінювання	Бальна оцінка
1-25 % (початковий рівень)	Учень самостійно або за допомогою вчителя розрізняє об'єкти вивчення.	1 бал
	Учень відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкти вивчення.	2 бали
	Учень опрацьовує текстову та/або графічну інформацію, виявляє розуміння прочитаного, виконує навчальну дію на рівні копіювання зразка, за допомогою вчителя виконує елементарні завдання.	3 бали
26-50 % (середній рівень)	Учень за допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за зразком певну операцію, дію.	4 бали
	Учень відтворює основний навчальний матеріал, з помилками і неточностями дає визначення понять, виконує навчальну дію на рівні копіювання зразка.	5 балів
	Учень виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, створює короткі усні і письмові повідомлення, може порівняти окремі об'єкти вивчення, розпізнає й виправляє окремі помилки та робить часткові уточнення в результатах навчальної діяльності.	6 балів
51-75% (достатній рівень)	Учень самостійно або за опосередкованим керівництвом учителя правильно відтворює навчальний матеріал, ставить уточнюючі запитання, використовує інформацію з кількох джерел.	7 балів
	Учень має достатні знання, опрацьовує й логічно інтерпретує тестову та/або графічну інформацію, висловлює власну думку й наводить приклади на її підтвердження, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між явищами та фактами, робить висновки, які можуть мати неточності.	8 балів
	Учень добре володіє вивченим матеріалом, аналізує і систематизує інформацію, презентує результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ, розпізнає й виправляє свої помилки, визначає окремі труднощі й можливі шляхи їх подолання, формулює проблемні питання, може аналізувати та порівнювати окремі об'єкти вивчення.	9 балів
76-100% (високий рівень)	Учень має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, самостійно або за опосередкованим керівництвом учителя планує й успішно здійснює навчальний пошук, не обмежуючись навчальним матеріалом, ставить питання на з'ясування причинно-наслідкових зв'язків, опрацьовує й логічно інтерпретує тестову та/або графічну інформацію, опрацьовує, аналізує і порівнює інформацію з різних джерел.	10 балів
	Учень має гнучкі знання в межах вимог навчальної програми, критично оцінює надійність джерела й достовірність інформації, створює деталізовані усні й письмові повідомлення, висловлює логічно обґрунтовану власну думку і приклади на її підтвердження, творчо презентує результати навчальної діяльності, зокрема з використанням ІКТ, аналізує результати власної навчальної діяльності.	11 балів

	<p>Учень має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у стандартних і нестандартних ситуаціях, самостійно аналізує, оцінює, узагальнює опанований матеріал. Формулює проблемні питання, висуває гіпотези, успішно виконує завдання або розв'язує проблему, обґрунтовує обраний спосіб розв'язання, може класифікувати й узагальнювати об'єкти вивчення.</p>	12 балів
--	--	----------

Очікувані результати на кінець 5 класу

У п'ятому класі курс має пропедевтичний (вступний) характер, що визначає принципи відбору змісту та стилістичні особливості його подачі: історичні події та явища, життєдіяльність людей, суспільний устрій та відносини досліджуються учнями фрагментарно, скорочено, основна увага зосереджується на формуванні в учнів початкових уявлень про минуле й сьогодення, елементарних умінь роботи з різноманітними джерелами.

Відбір запропонованих історичних подій, персонажів, громадянознавчих понять тощо автори намагалися збалансувати як з погляду загальної/регіональної історії і сучасного життя суспільства, так і полікультурності, багатоперспективності минулого й сьогодення. Розділи курсу, запропоновані для 5 класу, дають учням змогу послідовно опанувати відповідну інформацію та початкові вміння, ставлення, що формують основу їхньої подальшої громадянської та історичної освіти. Історичний та громадянознавчий складники тісно переплетені у навчальному матеріалі з дотриманням зазначених вище принципів.

Очікувані результати наприкінці розгляду курсу «Вступ до історії України та громадянської освіти» полягають у формуванні первинного уявлення про те, як:

- мислити історико-хронологічно, орієнтуючись в історичному часі, встановлюючи причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами та процесами, діяльністю людей і її результатами в часі, визначати зміни та тривалість у житті суспільства;
- мислити геопросторово, орієнтуватися в соціально-історичному просторі, виявляти взаємозалежність розвитку суспільства, господарства, культури та навколишнього природного середовища;
- мислити критично, працювати з різними джерелами інформації та формулювати історично обґрунтовані запитання;
- мислити системно, виявляти взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємовплив історичних подій, явищ, процесів, постатей у контексті відповідних епох;
- розуміти множинність трактувань минулого й сучасного та зіставляти їх інтерпретації;
  - усвідомлювати власну гідність, реалізувати власні права і свободи, поважати права й гідність інших осіб, виявляти толерантність, протидіяти проявам дискримінації;
  - дотримуватися демократичних принципів, конструктивно взаємодіяти з іншими особами, спільнотою закладу освіти, місцевою громадою та суспільством, долучатися до розв'язання локальних, загальнонаціональних і глобальних проблем;
  - усвідомлювати необхідність утвердження верховенства права й дотримання правових норм для забезпечення сталого розвитку суспільства.